

Rådgivning inom projektet

Process- och teknikstöd

FACKLAN HAR INTE DEN FUNKTION MAN KAN FÖRVÄNTA SIG, FEL I ANLÄGGNING, VAD KAN JAG SOM LANTBRUKARE KRÄVA?

Datum: 2021-06-29

Rådgivare: Caroline Weibull-Göransson, jurist på Hushållningssällskapet Juridik

Bakgrund

Flera av biogasanläggningarna i Sverige har haft teknikfel och driftsproblem vilket påverkat lantbrukarnas ekonomi och möjlighet att producera gas. En biogasanläggning innebär stora investeringar för lantbrukaren varav det finns en anledning att redogöra för hur en felaktig anläggning skall hanteras och därvid en genomgång om vad leverantören av anläggningen har för ansvar och lantbrukaren för rättigheter. I flertalet fall har lantbrukarna insett att den så kallade facklan inte har den funktion som man kan förvänta sig av en biogasanläggning, för att erhålla statligt stöd för gödsel gas krävs en fackla eller annan likvärdig funktion.

Beskrivning av problemet

Facklans funktion innebär att om gasproduktionen i anläggningen blir för stor så skall gasen ledas upp i en fackla för att förbrännas vilket ger minimal miljöpåverkan. Då facklan inte fyller sin funktion och/eller är felaktigt installerad så går överproduktionen av gas direkt ut i luften vilket ger motsatt effekt mot vad man kan förvänta sig av en dylik anläggning. Till detta kommer att de största intäktskällorna för en lantbrukare med en biogasanläggning är gödselgasstödet, ett statligt stöd som Jordbruksverket ansvarar för. I ansökan till Jordbruksverket garanterar lantbrukaren följande: *"Jag försäkrar att anläggningen har inkopplad utrustning för fackla eller bränna gas som inte kan nyttiggöras"*. Jordbruksverket är tydliga, för att erhålla stöden så är ett av villkoren att anläggningen måste ha en inkopplad utrustning för fackla eller bränna gas på annat sätt vid överproduktion eller driftsstopp.

Förslag på lösning eller rekommendation

Vid köp av en biogasanläggning (lös sak) mellan två näringsidkare är köplagen tillämplig (1 § och jfr 4 § köplagen (Köpl). Köplagen är emellertid dispositiv vilket innebär att lagen gäller såvida inte annat har avtalat parterna sinsemellan (3 § Köpl). I de flesta fallen vad gäller biogasanläggningar i Sverige har leverantören presenterat en första offert, följt av ett avtal om köp som i sin tur hänvisar till ett standardavtal, i nuläget har flertalet leverantörer hänvisat till NLM10, som används för leverans med montage av maskiner etc. I köpeavtalet framgår också att avtalet i första hand skall gälla vid förekomst av motstridiga uppgifter mellan köpeavtal och standardavtalet. Av offerten framgår att köpeobjektet inkluderar en "Fackla", köpeavtalet hänvisar i sin tur till offerten varav offerten får ses som en del av köpeavtalet.

I detta fall har samtliga lantbrukare ett avtal med Bioelectric Sweden AB som i sin tur har ett avtal med Bioelectric Belgien. I det fall ett fel upptäcks i anläggningen så skall lantbrukaren reklamera felet till avtalspart dvs Bioelectric Sweden AB. Det finns inga moderbolagsgarantier eller dylikt som gör att krav från lantbrukare kan ske ett steg bakåt mot Bioelectric Belgien utan det är Bioelectric Sweden, återförsäljaren och leverantören, som får utöva regressrätt mot tillverkaren, Bioelectric Belgien.

Av diskussioner med Bioelectric Belgien framgår att Belgien inte har samma krav på facklans funktion som Sverige sätter upp med anledning av gödselgasstödet. Bioelectric Sweden AB bör i vart fall ha säkerställt, vid försäljning i Sverige, att anläggningen uppfyller de krav som svenska myndigheter ställer på anläggningen.

Enligt NLM 10 så är leverantören skyldig att genom utbyte eller reparation avhjälpa alla fel i anläggningen som beror på bristfälligheter i konstruktion, material, tillverkning eller montage.

Enligt köplagen föreligger fel då varan avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta, enligt 17 § tredje stycket KöpL. Om det ingår en fackla i offerten får köparen förutsätta att denna fungerar och fyller sin funktion. Om så ej är fallet föreligger ett fel i varan, dvs i anläggningen. Sannolikt så har felet också funnits från början, vilket enligt NLM 10 är en förutsättning för ansvar.

Enligt köpeavtal så finns en garanti som gäller i 2 år från och med övertagandet, NLM 10 har reglerat när lantbrukaren anses ha övertagit anläggningen. I vissa köpeavtal står att övertagandet sker efter uppstart av motorerna. För lantbrukaren är denna tidpunkt viktig då garantin löper från nämnda tidpunkt. Köpeavtalet är tydligt med att garantin täcker endast komponenter och delar som innefattas i köpeobjektet, alltså facklan.

Därutöver står att garantin inte gäller om underhållet inte utförs i enlighet med instruktionerna i underhållskontraktet. Se vidare rådgivning inom projekt "Process och teknikstöd" serviceavtal, beträffande vad man som lantbrukare bör tänka på när ett underhållskontrakt sägs upp.

I NLM 10 finns fler krav vad gäller leverantörens ansvar för fel, bland annat så avser leverantörens ansvar endast för fel som visar sig inom 1 år från den dagen anläggningen övertagits, emellertid har köpeavtalet företräde varav 2 år bör vara tiden som gäller, dvs inom garantin. Vissa krav på reklamation ställs också upp i NLM 10, lantbrukaren skall genom skriftligt meddelande reklamera fel utan oskäligt uppehåll efter att felet har visat sig och inte senare än två veckor efter utgången av ansvarstid som följer av NLM10. Notera att köpeavtalet har längre ansvarstid.

I jämförelse med köplagen så skall också reklamationen ske inom skälig tid. Köparen har med andra ord ett visst rådrum för sin reklamation. Tidsfristen kan räknas från det att köparen faktiskt upptäckte felet. Den kan emellertid också räknas från det att köparen borde ha upptäckt felet, det är en tolkningsfråga.

Reklamation, oavsett om fel på facklan eller annat fel i anläggningen skall således ske så fort man som lantbrukare, med viss hänsyn till att experter behöver inkallas för att konstatera fel, upptäckt felet och ske skriftligen. Från lantbrukarens sida är det viktigt att man kan bevisa när reklamationen skett och att leverantören mottagit reklamationen. Därutöver skall man beskriva felet så utförligt som möjligt. Se nedan förslag på reklamation.

Leverantören har friskrivit sig i NLM 10 för varje förlust felet kan orsaka som exempelvis produktionsbortfall, utebliven vinst och annan ekonomisk följdförlust. Denna begränsning av leverantörens ansvar gäller dock inte om han gjort sig skyldig till grov vårdslöshet. I fallet med facklan är risken att man ej uppfyller villkoren för gödselgasstöd och inte erhåller ekonomiskt stöd, dvs den förlusten har leverantören försökt friskriva sig ifrån vilket inte är ovanligt.

Sammantaget så riskerar lantbrukarna att inte få gödselgasstöd om inte facklans funktion åtgärdats varav det snarast bör åtgärdas. Avtalspart är Bioelectric Sweden varav reklamation snarast bör tillställas dem. I det fall flertalet lantbrukare har samma fel i anläggningen så är bedömningen att flera bör reklamera för att i vart fall få igång en diskussion med hur Bioelectric Sweden kan avhjälpa felet, genom att de i sin tur får kontakta Bioelectric Belgien.

Att tänka på:

- Ha koll på vad offert, köpeavtal och standardavtal sammantaget innebär innan ni skriver under.
- Se till att anläggningen specificeras dvs att exempelvis facklan har en viss funktion.
- Upptäcker ni ett fel i anläggningen se till att reklamera omgående.
- Reklamera skriftligen och se till att ni har bevis för att leverantören mottagit reklamationen.
- Sätt krav på leverantören som i sin tur får ställa krav på tillverkaren.
- Anlita jurist vid tveksamheter.

Förslag på text reklamation

Reklamation angående fel i anläggning

Till: Leverantör av biogasanläggning (per mail eller post, skriftlig reklamation, så att det kan bevisas att reklamation skett i tid, be gärna om svar att de mottagit reklamationen)

Med anledning av att jag/vi den xx-xx-xx ingick avtal om köp med er beträffande en biogasanläggning som installerats hos oss vill jag/vi reklamera anläggningen.

Gasfacklan som skall säkerställa att ingen gas släpps ut direkt utan förbränns via facklan fungerar inte. (Beskriv gärna felet så utförligt som möjligt, bilder kan vid behov även bifogas.)

Eventuellt kommer jag/vi även kräva ersättning för utgifter jag/vi drabbats av med anledning av felet.

Ber er att omgående återkomma med hur ni kan avhjälpa felet.

Hulta den xx-xx-xx

Pelle Persson

Hultgården

Hultsvägen 1

111 11 Hulta

pelle.persson@hultgarden.se

Vid eventuella frågor är ni välkomna att kontakta undertecknad jurist, lycka till!

Caroline Weibull-Göransson